

Nr 1585

Av herrar **Henningsson** och **Svenning**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till riktlinjer för omorganisation av lantmäteriverksamheten.*

Det är av väsentlig betydelse för såväl allmänna som enskilda intressen att lantmäteriverksamheten är organiserad på ett rationellt sätt. Det torde näppeligen kunna visas att den nuvarande uppdelningen på ett statligt och ett kommunalt lantmäteri i och för sig varit till förfång för dessa intressen. Detta omdöme påverkas ej av den omständigheten att gränsdragningen mellan de båda huvudmännens intressesfärer blivit i behov av en översyn, framför allt på grund av beslutade eller förestående kommunsammanslagningar.

Propositionen innehåller riktlinjer för en ny organisation av lantmäteriverksamheten. Dessa riktlinjer är emellertid så allmänt hållna och vagt formulerade att konsekvenserna därav, bl. a. i administrativt och kostnads-mässigt hänseende, icke kan med säkerhet bedömas. Det synes nödvändigt att för ett ståndpunktstagande i sakfrågan avvakta de mera detaljerade förslag och kostnadsberäkningar som departementschefen aviserat till vårriksdagen. Ämnesområdet är trots sin betydelse icke större än att det samma hade kunnat avhandlas i ett sammanhang. Någon tidsförlust av väsentlig betydelse torde icke uppstått därigenom.

Skall ett principbeslut i organisationsfrågan dock nu fattas, torde följande böra beaktas.

Enligt propositionen är frågan om huvudmannaskapet för fastighetsbildningen av relativt underordnad betydelse. Denna inställning, som ingalunda är invändningsfri, borde, tycker man, ha föranlett ett förslag om indelning av riket i ett antal fullt jämbördiga, territoriellt avgränsade distrikt, där ansvaret för lantmäteriverksamheten alltefter omständigheterna pålades stat eller kommun.

Enligt propositionen skall emellertid staten få det generella ansvaret för fastighetsbildningen och riket indelas i statliga lantmåteridistrikt. Kommunernas intressen skulle tillgodoses allenast på det sätt att s. k. specialenheter i vissa fall inrättades för bebyggelsefrågor.

Länsstyrelserna skulle enligt propositionen anförtros uppgiften att inkomma med förslag till lokal förrättningsorganisation. Departementschefen utgår från att länsstyrelserna vid upprättande av sina förslag tar all möjlig hänsyn till de synpunkter som anförs från de berörda kommunerna men betonar att de samtidigt måste beakta att organisationen får en lämplig utformning för hela länet.

Propositionens allmänt hållna anvisningar kan befaras medföra svårösta intressekonflikter vid tillämpningen. De kommunala »specialenheterna» torde i flertalet fall få sitt kompetensområde beträffande fastighetsbildning inskränkt till en del av kommunens område, medan däremot samma enheter skulle svara för mätningsverksamheten och vissa förrättningsförberedande åtgärder inom kommunens hela område. Det säger sig självt att en sådan ansvarsfördelning icke är rationell.

Inom det för de båda lokala organisationerna (lantmäteridistriktet och specialenheten) gemensamma verksamhetsområdet kommer förrättningshandläggningen otvivelaktigt att kompliceras och fördröjas. Dubbelarbete och kompetenskonflikter lär icke kunna undvikas. Betydande svårigheter torde även uppstå, då fråga blir om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun.

Enligt propositionen skulle huvudsyftet med att möjliggöra kommunalt huvudmannaskap vara att ytterligare förbättra förutsättningarna för en intim samverkan med kommunens organ för plan- och byggnadsväsendet inom ramen för en integrerad exploateringsprocess. Det synes ytterligt tveksamt om detta syfte, sett i stort, kan anses uppfyllt genom propositionsförslaget.

Större hänsyn än som kan utläsas i propositionen bör sålunda tagas till de särskilda förhållandena inom sådana tätortskommuner (exempelvis Hälsingborgs storkommun), där en väsentlig del av fastighetsbildningen (i Hälsingborgs fall ca 95 %) är av urban karaktär. Inom sådan kommun bör den kommunala fastighetsbildningsmyndighetens verksamhet omfatta kommunens hela område och avse all fastighetsbildning.

Termen specialenhet är i nämnda fall missvisande, då densamma antyder ett administrativt förhållande, som väl icke kan anses föreligga. Benämningen bör liksom nu endast avse statlig lantmäterienhet av viss beskaffenhet.

Enligt propositionen bör fastighetsregistreringen i princip anförtros ett länsorgan. Innebörden av orden »i princip» framgår ej av förslaget. Därest meningen är att vissa större kommuner liksom nu skulle kunna tillåtas svara för uppgiften, bör detta givetvis utsägas i klartext, så ock förutsättningarna härför. Därest meningen är, att länsstyrelsen så gott som undantagslöst skall föra fastighetsregistret, bör en bestämd gensaga resas från de kommuner som för närvarande för eget stadsfastighetsregister.

Då fastighetsregistreringen utgör sista ledet i fastighetsbildningen, kan en överflyttning av densamma från lokal till regional nivå befaras medföra betydande olägenheter i form av bl. a. förseningar av projekterade byggnads- och anläggningsarbeten. Då samhällsplaneringen inom de större kommunerna till väsentlig del utföres av kommunerna själva, bör givetvis fastighetsregistren ha sin hemvist därstädes. Organisatoriskt bör detta

kunna lösas utan att ansvarsfördelningen mellan fastighetsregister- och fastighetsbildningsmyndigheterna trädes för nära.

Fastighetsregisterförarna inom kommunerna nedlägger för närvarande ett betydande arbete på att förbereda övergången till det nya fastighetsregister varom statsmakterna fattat principbeslut. Ett godkännande av propositionens förslag om överföring av registren till länsstyrelserna torde medföra risk att detta arbete, som nu bestrides med kommunala medel, avstannar och att reformens genomförande i vart fall avsevärt försenas.

Ifrågavarande proposition är så allmänt hållen samt så vag till innehåll och omfattning att densamma lämnar rum för vitt skilda tolkningar. Det kan befaras att tillämpningen i betydelsefulla stycken kommer att strida mot kommunernas intressen inom ämnesområdet.

Den framlagda propositionen bör sålunda icke utan vidare läggas till grund för ett beslut i organisationsfrågan. Lösningen av denna bör ske i ett sammanhang, varför erforderliga detaljförslag och kostnadsberäkningar först bör avvaktas.

Därest allmänna riktlinjer för lantmäteriverksamhetens omorganisation dock anses nu böra fastställas, bör dessa icke lägga hinder i vägen för i vart fall större kommuner, som redan innehar egna organisationer för fastighetsbildning och fastighetsregistrering (stadsingenjörskontor), att fortsättningsvis få utöva samma befogenheter. Därest fastighetsbildningen inom sådan kommun till väsentlig del är av tätortskaraktär, bör, om kommunen så önskar, befogenheterna avse kommunens hela område.

Med hänvisning till den redovisade motiveringen hemställes därför,
att riksdagen beslutar att de kommuner som innehar egna organisationer för fastighetsbildning och fastighetsregistrering skall tillåtas fortsätta härmed i den omfattning kommunen önskar.

Stockholm den 24 november 1970

Einar Henningsson (s)

Eric Svenning (s)
